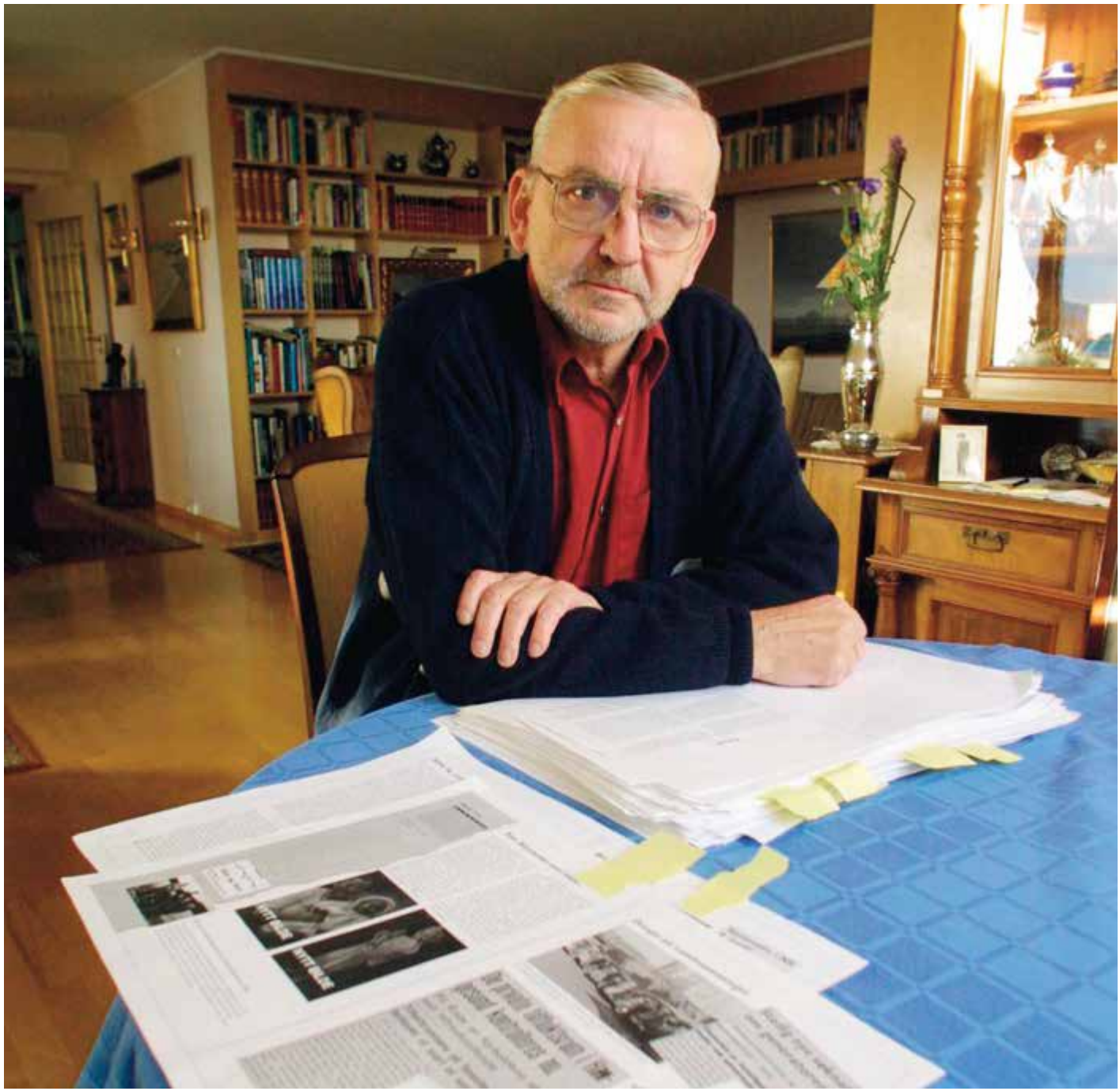

Også som pensjonist var Geirmund Ihle en skrivende person. Her ved arbeidsbordet i Haraldsgaten nr. 90. Foto: Haugesunds Avis.

Geirmund Ihle: Kulturpersonlighet og politiker

GUNNAR BERGE

Geirmund Ihle la ned et formidabelt arbeid for regionen han representerte på Stortinget, for norsk sjøfart, distriktspolitikk, forsvaret og for industribygging i tidlig oljealder. Men han skal like gjerne huskes for homokamp, bistand, Europa-politikk og engasjement for kultur og verdispørsmål.

Geirmund Ihle går inn i historien som en av Rogalands fremste politikere etter krigen, med gjennomslagskraft på en rekke politikkområder. Han var en glitrende kommunikator, stilsikker både i skrift og i tale. Visst var Geirmund Ihle en stor Haugesund-patriot, men engasjementet var grenseløst. Tilværelsen var også mye mer enn politikk. Han var dypt interessert i musikk, litteratur, malerkunst, historie og ikke minst den verden som lå utenfor egen valgkrets og vårt eget land.
For å forstå politikeren Geirmund Ihle er det nyttig gå tilbake til barneårene. Verdiforankringen, det moralske og etiske kompasset, fikk han med seg hjemmefra. Geirmund kom ikke fra det vi ville karakterisere som et arbeiderklassehjem, men et hjem hvor verdinormene var tilsvarende: Omsorg og omtanke for andre var grunnleggende.

Geirmunds mor Anna Udvig var utdannet sjukepleier. Faren var det som den gang ble kalt menighetsdiakon knyttet til Indremisjonen. Langt på vei drev han alene det som i dag kalles «hjemmebaserte tjenester». Diakon Johannes Ihle ble en institusjon i byen.
Selv om det ikke var overflod av penger, maktet likevel foreldrene å skaffe seg eget hus, Kirkegaten 165. Delvis var det arven etter farens foreldre som var finansieringsgrunnlaget. Her ble også mange av de hjelpetrengende tatt inn. Den sosiale nøden som preget Haugesund i disse årene ble dermed nær og konkret.
Om det var trangt økonomisk, var hjemmet tilsvarende rikt på impulser. I familien Ihles hus var det for eks. et orgel, og hver søndag morgen var familien samlet til sang og musikkstund. Dette var obligatorisk, men for øvrig hersket det ingen form for sterk meningspåvirkning.

Det er krig - faren dør

Tidlig i livet konfronteres Geirmund Ihle med to dramatiske hendelser. Krigen bryter ut og han mister sin far i en alder av bare seks år. At dette setter spor i et følsomt barnesinn er lett å forestille seg.

Geirmund hadde fire eldre søsken som alle var i skolealderen. Den eldste, Steinar, som senere ble prest og prost og søstrene Inger, Magnhild og Karen. Det må åpenbart ha vært en krevende situasjon for moren som plutselig ble eneforsørger i en tid der det verken fantes pensjonsordning eller andre økonomiske støtteordninger som kunne være til hjelp.
Ikke var det lett å skaffe seg inntektsbringende arbeid heller.

Ærendsgutt i 14-15 års alderen.
Foto: Privat

Heldigvis hadde moren sin egen symaskin. Den var riktignok hånd-drevet, men med denne satte hun i gang produksjon av madrasstrekk til sildebåtene. Dem var det mange av i Haugesund den gang.
Noe av det første Geirmund kjøpte til sin mor for egne oppsparte penger var motor til denne symaskinen. Senere ble moren, som hennes mann hadde vært, knyttet til Indremisjonens frivillige menighetspleie i Haugesund.

Til sjøs

Som 16 åring i 1951, med folke- og framhaldsskole som ballast, mønstret Geirmund på sin første Knut Knutsen OAS båt. Sjøen ble han arbeidsplass i 10 år, bare avbrutt av utdanning til sjømannsyrket; kokkeskole i 1955, Hærens intendanturskole i 1956 og stuertskolen i 1957.
Store deler av den norske handelsflåten hadde gått tapt under krigen, men ble raskt bygget opp igjen etter fredsslutningen. Skipsfart ble igjen en av landets aller viktigste næringer og Haugesund en av våre mest betydningsfulle skipsfartsbyer. Det å reise til sjøs ble en naturlig inngang til yrkeslivet for mange unge som vokste opp etter krigen. Noen reiste av ren eventyrlyst, andre for å satse på dette som yrkeskarriere slik Geirmund Ihle gjorde.

Stuert, 25år gammel, ombord i "Margrethe Bakke" av Haugesund.
Foto: Privat

Stolt eier av en "Opel Kaptein",1960.
Foto: Privat

Allerede som 24 åring avanserte Geirmund til stuert som den gang den yngste i rederiet. Det er en av toppstillingene om bord og godt avlønnet.

Med penger mellom hendene kunne unge Ihle skaffe seg bruktbil i Tyskland – en Opel Kaptein - som han etter hvert kruset med rundt i gatene i Haugesund. Det vakte oppsikt. På dette tidspunktet var det ikke fri import av personbiler til Norge. Rasjoneringen, som også omfattet bruktbiler, varte til høsten 1960.

Mindre synbart var det at han også sørget for å få innlagt vask på morens soverom.
Etter en 10 års-periode som aktiv sjømann valgte Geirmund å slå seg ned i hjembyen, som lærer ved kokke- og stuertskolen. Mens han var lærer her tok han i 1964 også høyere utdanning og pedagogisk eksamen.
I perioden 1964 til 1970 var han dessuten medarbeider i Rogalands Avis, som den gang hadde eget avdelingskontor og mange abonnenter i Haugesund.

Ung lokalpolitiker. Foto: Privat.

Mellomspill i lokalpolitikken

Tilbake på landjorda lå alt til rette for å engasjere seg sterkere politisk. Som den høyst skriveføre person han var, ble han i 1964 valgt til sekretær i Haugesund Arbeiderparti, nestformann i 1966 og formann i 1968.

Ved det såkalte «Kings Bay- valget» høsten 1963, som var et godt kommunevalg for Arbeiderpartiet også i Haugesund, ble Geirmund valgt inn i bystyret.

Med sine sterke formidlingsevner ble Geirmund Ihle raskt en politiker som ble lagt merke til. Han vant tillit blant sine egne og respekt hos politiske motstandere.

Jeg husker godt selv flere av årsmøtene i Rogaland Arbeiderparti i denne tiden. Da Geirmund var på talerstolen, lyttet forsamlingen. Vi registrerte også at dette var en person med perspektiv langt ut over lokalpolitikken.

Han forble folkevalgt til bystyret fram til 1975. Flere år også i formannskapet, en periode samtidig med at han var valgt stortingsrepresentant. Det ble også en periode som vararepresentant til fylkestinget (1967-1971).

Nominasjonskamp

Foran valget 1969 var det klart at Sunniva Hakestad Møller, som hadde representert Haugesund og Rogaland Arbeiderparti på Stortinget fra 1957, ikke ville søke gjenvalg. Det lå i kortene at en person fra nordfylket ville overta den ledige plassen. Snart ble det klart at Geirmund Ihle var en av de heteste kandidatene.

Som alltid når det blir såkalte ledige plasser, oppstår det kamp. Det skjedde også denne gangen. Ikke bare mellom kandidater fra ulike kommunepartier, men også Haugesund Arbeiderparti fremmet flere kandidater. Vanligvis er det risikabelt. Da kan godt en annen kommune komme til å smette inn.

Det ble foran nominasjonene til stortingsvalget i 1969 lagt opp til en mer omfattende og, etter sigende, mer demokratisk prosess enn tidligere.

Livligere ble den, men meningene er delte om den også var mer demokratisk. Sentralstyret oppnevnte nemlig en egen komité som skulle foreta en slags evaluering av innstillingene i fylkene før det avsluttende nominasjonsmøtet. Dette ble av mange oppfattet som sentralstyring. Historien har vist at det sjelden går bra, verken i Arbeiderpartiet eller i andre partier. Eksperimentet har da heller ikke blitt gjentatt.

I Rogaland viste det seg at Haugesund Arbeiderparti til slutt stilte med ikke mindre enn tre kandidater til tredjeplassen: Veteranen Peder Sætre, Geirmund Ihle og den 23 år gamle studenten Leiv Ellingsen. I tillegg fremmet Karmøy Arbeiderparti to kandidater til den samme plassen: Lulla Fossland og Ole Myhre. Som om det ikke var nok ble Edv. M. Edvardsen som var foreslått på andre plass , og hadde bak seg en periode på Stortinget, utfordret av Bjarne Hervik fra Tysvær, den tidligere lederen i Norges Småbrukerlag.

Etter et utall av voteringer, stod nominasjonsmøtet tilbake med to kandidater til tredjeplassen: Geirmund Ihle som fikk 75 stemmer og Leiv Ellingsen som fikk 60 stemmer.

Geirmund Ihle viste seg som en effektiv stemmesanker, ikke minst i Haugesund. Ettersom vi dette året gikk til valg på selvbestemt abort, hadde vi vansker med å vinne fram i enkelte miljøer. Det hjalp betraktelig at partiveteranen Henning Snyen i bedehuskretser i Haugesund kunne introdusere Geirmund som sønn av diakon Johannes Ihle. Med sine 34 år ble han dessuten regnet som en av partiets ungdomskandidater. Definisjon av ungdom var noe romsligere den gang. Grensen ble satt ved 35 år.

Arbeiderpartiet gjorde et meget godt valg, også i Rogaland. Det endte likevel med at velgerne «gikk til sengs med Bratteli, men våknet med Borten».

Rikspolitikeren

Da Geirmund tok sete, som det heter, som nyvalgt stortingsrepresentant i oktober 1969 lå det i kortene at han skulle inn i Sjøfarts og fiskerikomitéen. I denne komitéen ble det lett mer fisk enn skip, og Trygve Bratteli, som var gruppeleder, mente at Ihle med sin bakgrunn fra handelsflåten kunne skape balanse. Det talte også til Geirmund Ihles fordel at han ikke ønsket å bli

På terskelen til rikspolitikken. Foto: Privat.

sett på som en partspolitiker. Kontakten skulle ikke bare gå til Sjømannsforbundet, men også til Rederiforbundet. Den unge haugesunderen opparbeidet seg da også raskt tillit og autoritet i begge leirene.

Det kom et som en overraskelse på mange at han i sitt «jomfruinnlegg» i Stortinget ikke bare snakket om sjøfolkene. Da han fikk ordet for første gang, i finansdebatten 12. november 1969, tok han først for seg norsk bistandspolitikk. Innlegget re-

flekterte vidsynet som han utviklet gjennom 10 år på reise rundt i verden der han så mye elendighet, og også det sosiale engasjementet han utviklet i barndomshjemmet i Haugesund.

Ihle trakk opp viktige prinsipielle retningslinjer. Han hevdet med tydelighet at når vi i den rike del av verden var blitt oppmerksomme på de uhyggelige sosiale og økonomiske misforhold i de såkalte utviklingsland, var forpliktelsene store. Med økt kunnskap, fulgte økt ansvar for å bidra til endringer, var det klare budskapet.

Geirmund viste til at i løpet av de 10 minuttene han fikk disponere på talerstolen, ville 100 mennesker dø av sult. Og at i løpet av de samme 10 minuttene ville omkring 1000 barn bli født i et utviklingsland, men at bare halvparten av disse ville få mulighet til å leve opp.

I innlegget tok han opp forhold rundt organiseringen av den norske bistanden, dilemmaet med hjelp til totalitære regimer, osv. Og ikke minst om hjelpen skulle kanaliseres gjennom FN eller gis direkte. Problemstillinger som er en del av debatten også i dag.

Til slutt i sitt innlegg reiste Geirmund viktige spørsmål for norske sjøfolk. Det gikk på retten til avmønstring med fri hjemreise. Og mulighet til ferie. Dette var ordninger som den gang berørte 35 000 – 40 000 norske sjøfolk. Dette var arbeidstakere som arbeidet alle ukas syv dager og som ikke hadde muligheter for ferie sammen med sin familie i løpet av en 12 måneders periode. Etter hvert fikk vi orden på dette, bl. a. som følge av at sjøfolkene her hadde fått en talsperson på «tinget», en som snakket ut fra erfaringer.

August 1969. Unge Ap-kandidater til Stortinget, samlet på toppen av Folketeaterbygningen. Fra venstre: Per A. Utsi, Klaus Halvorsen, Thorbjørn Berntsen, Jan Tonning, Geirmund Ihle, Bjarne Mørk-Eidem, Arne Kielland, AUF-leder Hans Raastad, Asbjørn Mathisen, Finn Kristensen, Einar Førde, Gunnar Skaug og Gunnar Berge. Foto: Arbark.

Internasjonal solidaritet og norske sjøfolks velferd kan stå som overskrift på Geirmund Ihles debut på den rikspolitiske arena. Dette ble områder som interesserte og engasjerte han gjennom alle de 12 årene på Stortinget. Sjøfolkene hadde fått en støttespiller som visste hva han snakket om.

Flyplass på Karmøy

Omsorg og omtanke for norsk skipsfart og norske sjøfolks interesser var i praksis også ivaretakelse av lokalsamfunnets interesser. Haugesund var en av landets viktigste sjøfartsbyer. Mange i byen og distriktet omkring hadde levebrødet knyttet til disse næringene. Men det var også klart at nord-fylket måtte få flere ben å stå på. En viktig forutsetning for å kunne trekke til seg ny aktivitet var god infrastruktur. Stamflyplass var juvelen i planene for utvikling av regionen. Dette var et prosjekt som Geirmund Ihle kastet seg over fra dag en.

I hyggelig samtale med en av de mange støttespillerne. Foto: Privat.

Før valget i 1969 la Arbeiderpartiet fram et eget program for Vestlandet. Dokumentet ble markedsført som like forpliktende som hovedprogrammet. I dette dokumentet hadde Geirmund sørget for å få inn en formulering om flyplassen. Den skulle bygges som en stamflyplass, sto det. Formuleringen var nøye gjennomtenkt. Ikke alle var like begeistret for prosjektet og mente det fikk holde med en kortbaneflyplass. Men det var ikke hva en i Haugesund hadde tenkt seg. Programformuleringen skulle etter hvert vise seg å bli gull verd.

Første og beste mulighet i det nyvalgte Stortinget til å reise denne saken var da samferdselsdepartementets budsjett kom til behandling. Geirmund kastet seg inn i debatten. Konkurransen om investeringsmidlene var stor. Alle regioner i landet med respekt for seg selv ønsket flyplass. Her var det viktig å skaffe seg støttespillere og å holde saken varm. Det lokale engasjementet var dessuten av stor betydning. Lokal medfinansiering var en forutsetning.

Flyplassprosjektet i Nord-fylket var spesielt viktig for næringslivet, men var ønsket av hele befolkningen i distriktet. For alle disse var det et heft og en betydelig omvei å måtte reise til og fra Sola. Her hadde nok Geirmund også sin høyst private agenda. Vi som reiste sammen med han hjem fra Oslo på fredagskveldene kunne observere hvor irritert han var over å måtte sløse bort store deler av kvelden på båten over Boknafjorden. Han ville raskt hjem for å nyte et godt måltid sammen med sin kjære Sigrid.

Det var ikke bare ekteparet Ihle som gledet da Stortinget etter flere 10 års iherdig innsats fra distriktets side 2. juni 1972 be-

sluttet at det skulle bygges stamflyplass på Karmøy. Saksordføreren Harry Hansen fra Bergen hadde forsøkt seg med noen krumspring for å få devaluert anlegget til en kortbaneplass. Men ved hjelp av formuleringen i "Vestlandsprogrammet" ble han nedkjempet.
Under den avsluttende debatten i Stortinget kunne Geirmund Ihle ikke motstå fristelsen. Han avla sin partifelle fra Bergen en liten visitt:

«Skulle man bare bygge kortbaneflyplass på Karmøy og ikke stamflyplass, ville det være omtrent det samme som å bygge en Grieghall i Bergen som bare gav plass til strykekvartetter».

Haugesund Lufthavn, Karmøy ble et viktig løft for hele Haugalandet.

Verdidebatt og homokamp

Det er illustrerende for bredden i Geirmund Ihles engasjement at han fra første stund som stortingsrepresentant ble opptatt av de homofiles situasjon. Det kan virke utrolig i dag, men seksuell omgang mellom likekjønnede var straffbart så sent som på 1970-tallet.

I straffelovens § 213 het det: «Finder utugtig Omgjængelse Sted mellom Personer af Mandkjøn, straffes de, der heri gjør sig skyldige, eller som medvirker dertil, med Fængsel indtil 1 Aar».

I en debatt i Stortinget i 1971 berørte Geirmund forholdet mellom Bibelen og straffeloven. Han var ikke til å misforstå da han tok sitt oppgjør: «Noen ord må tilføyes spesielt fra kristent synspunkt. Det er tenkelig at noen mener seg kristelig forpliktet til å holde fast ved § 213, nemlig for ikke å gi inntrykk av at man godtar et adferdsmønster som Bibelen avviser. Men et slikt standpunkt ville bero på en misforståelse. Også vi som ikke har dette spesielle anlegget, gjør vel også mangt og meget som er klart forkastelig ut fra Bibelen, og vi innrømmer det ved å bekjenne at vi er syndere for Gud. Men vi holder det verken for mulig eller ønskelig at samfunnet skal gripe inn hele veien med lovbestemmelser og straffetrusler. Når det gjelder oss selv, er vi altså meget vel i stand til å skjelne mellom Guds bud og samfunnets lover. Da får vi både i rettferdighetens og moralens navn gjøre det samme når det gjelder andre.»

Geirmund ble en sterk støttespiller for Det Norske Forbundet av 1948 og Kim Friele, og han bidro til at Arbeiderpartiet ikke kom helt i skammekroken på dette feltet.

I 1954 da Arbeiderpartiet hadde rent flertall på Stortinget fikk ikke et forslag om å oppheve § 213 flertall, men da saken kom opp på ny i 1970 ble den antikvariske lovbestemmelsen til sist fjernet. Geirmund Ihle har en stor del av fortjenesten for at det lyktes.

I motsetning til mange stortingsrepresentanter som først og fremst er sektorpolitikere, gikk Geirmund Ihle inn i en hvilken som helst debatt. Kjell Bondevik var Kirke- og undervisningsminister fram til Borten-regjeringens fall i februar 1971. Med sin konservative og trangsynte holdning ble det mange konfrontasjoner med Stortinget. Det kunne dreie seg om NRK, film, litteratur og ikke minst tendensen til å blande religion og politikk. På disse områdene var den nyvalgte representanten fra Haugesund en særdeles artikulert kritiker.

Striden om medlemskap i EEC

Etter valget i 1969 dukket spørsmålet om norsk medlemskap i EEC opp på nytt. Stortinget hadde hatt lidenskapelige debatter om den saken tidlig på 1960 tallet. Etter at franskmennene opphevet sitt veto mot britisk medlemskap, startet Norge forhandlinger med sikte på å gå med.

Geirmund Ihle så tidlig at fiskeripolitikken ville bli det vanskeligste forhandlingsspørsmålet og dette ble hans hovedanliggende da han tok opp saken under den årlige utenriksdebatten høsten 1970.

EEC hadde vært så lite strategiske at de uten å ta hensyn til Norge hadde utformet en ny fiskeripolitikk. Den var ikke akseptabel for oss. Følgelig måtte den endres, eller vi måtte innrømmes varige særordninger.

Etter en av de mange informasjonsreisene for stortingsrepresentantene til Bonn og Brussel under søknadsperioden oppdaget Geirmund at vi nok ikke hadde vært flinke nok fra norsk side til å presentere de særegne forholdene og den helt spesielle bosettingsstrukturen vi har langs vår lange kyst. Representanter for EEC-landene og for fellesskapets organer i Brussel syntes å mangle forståelse for egenarten med et bosettingsmønster der det på tusenvis av små steder bor en beskjeden folkemengde, og at dette innebærer helt andre problemer enn de som gjør seg gjeldende for nasjoner på kontinentet.

Dette viste seg å være en god analyse. Trolig ble hele medlemskapsspørsmålet veltet som følge av at vi ikke oppnådde en tilfredsstillende ordning på dette området. Andreas Cappelen, som ble utenriksminister i Bratteli-regjeringen, mente det samme.

Norge var også den gang storeksportør av fisk. Ettersom fiskeri- og regionalpolitikken først og fremst var spørsmål som berørte distriktene, oppstod det en polarisering by mot land. Det måtte gå galt. Dramatikken nådde et høydepunkt da den høyst respekterte fiskeriministeren Knut Hoem gikk av.

NRK og sjøfolkene

Det var naturlig for den kulturinteresserte Geirmund Ihle å engasjere seg i NRKs mulighet til å formidle sendingene til de tusener av norske sjøfolk på verdenshavene. Som nyvalgt representant reiste han denne saken høsten 1969, ved å vise til 50 000 norske sjøfolk som måtte tåle savn og ensomhet. Med sine mange år ute visste han hva han snakket om. De daglige kortbølgesendingene ville representere kjærkommen kontakt med hjemlandet.

Geirmund, med støtte av Sjømannsforbundet, krevde at det skulle bygges en ny kortbølgesender til erstatning for den i Fredrikstad som ikke lenger fungerte.

Etter noen år lyktes dette. Ny kortbølgesender ble bygd på Kvitsøy og i Sveio. Etter hvert ble det færre sjøfolk, men det er en annen historie.

Bredt engasjement

De to første periodene på Stortinget var Geirmund medlem av Sjøfarts og fiskerikomitéen. Deretter flyttet han etter eget ønske over til Forsvarskomitéen.

Da olja dukket opp tidlig på 1970 tallet var likevel ikke forsvarsinteressene til hinder for at han så de store mulighetene dette ville gi for landet og distriktet. Geirmund var en av de ivrigste forkjemperne for Stavangers posisjon som landets oljehovedstad og for at Statoil og Oljedirektoratet skulle plasseres der. Senere ble det kamp for petrokjemi til Kårstø, Frigg-gass til Karmøy og oppdrag til Haugesund mekaniske verksted, utbyggingen av Ulla/Førre anleggene og sikring av kraft til videre utbygging av aluminiums-verket på Karmøy.

Opprettelse av Statens havariskole som etter hvert ble etablert i Haugesund er også i stor grad Geirmunds fortjeneste.

Politikk er også mye alvor. Foto: Privat.

Ikke alt lykkes, og det var en stor dag da det omsider ble besluttet å føre gassen fra Statfjordfeltet i rør inn til Karmøy og videre til Kårstø. Dermed var endelig et av de viktige 10 oljebudene som Stortinget formulerte i 1971, at olja og gassen skulle i land til Norge, oppfylt. Ettertida har vist at det ikke var å ta for hardt i da Geirmund i sitt innlegg poengterte at vi her stod overfor to beslutninger av vital betydning for den industripolitiske og økonomiske utviklingen i landet vårt de kommende år: Ilandføring av gass fra Statfjord-feltet og utbygging av Gullblokka, som vi sa den gang. Senere ble navnet Gullfaks, den første utbyggingen med bare norske interesser. En svenneprøve, kan vi si. Produksjonen pågår fortsatt og verdiskapingen gjennom disse vel 30 årene har vært enorm.

Behandlingen av denne saken hadde også ved seg et innslag av «kretskamp» mellom Hordaland og Rogaland. Norsk Hydro ønsket ilandføring til Fedje/Mongstad. Som Geirmund spådde, ble en betydelig del av aktiviteten som utbyggingen genererte kanalisert til Hordaland.

Denne debatten ble også den siste Geirmund deltok i på Stortinget. Vi må kunne si at han kronet verket.

For dødsstraff

Geirmund var en utpreget lagspiller, men samtidig en politiker med stor integritet. Det fikk vi en illustrasjon på i debatten om oppheving av dødsstraff for handlinger begått i krigstid.

Våren 1979 fremmet regjeringen Odvar Nordli forslag om at bestemmelsen om dødsstraff for handlinger begått i slike situasjoner skulle oppheves. Dette var et dypt personlig og etisk spørsmål. Det var uaktuelt å binde gruppa i en slik sak.

Da saken kom til behandling i Odelstinget vakte det adskillig oppmerksomhet at Geirmund Ihle med sine utpregede humanistiske holdninger var blant de som ville stemme mot. Han hadde også gjort dette kjent da saken ble behandlet i Arbeiderpartiets stortingsgruppe.

Alle vi som kjente Geirmund var klar over at dette var et felt han hadde satt seg grundig inn i. Hans synspunkter var reflekterte og nøye gjennomtenkte. Det var ikke et standpunkt han lettvint var kommet fram til. Odd Lien (A) fra Vest Agder, med mange år i tyske konsentrasjonsleirer under krigen, var blant de som inntok samme standpunkt.

I sitt innlegg fortalte Geirmund at han hele sitt voksne liv hadde interessert seg for rettsoppgjøret etter den 2. verdenskrig. Bl.a. hadde han lest de fleste av de høyesterettsdommene som førte til livsvarig fengsel eller dødsstraff. Det var med grunnlag i det som skjedde her hjemme den gang han hadde betenkeligheter med å følge Regjeringens konklusjon i saken.

Dødsdommene som ble avsagt og fullbyrdet, gjaldt i de aller fleste tilfeller personer som gjennom langvarig, systematisk tortur hadde gjennomført den aller groveste, den aller mest bestialske mishandling av mennesker. Begrunnelsen var videre at bestemmelsen i seg selv ville utgjøre en beskyttelse om vil skulle havne i en ny krig. Det var nok lovens preventive virkninger som var hans viktigste argument. Uansett ville myndighetene ha mulighet til å etablere en praksis med benådning.

Selv om de fleste i Arbeiderpartiet ikke delte Geirmunds syn i denne saken ble han respektert for sitt standpunkt.

Anerkjennelse av Øst-Tyskland – DDR

Gjennom hele sitt stortingsliv, og også før det, var Geirmund opptatt av tysk gjenforening. Han hadde gode kontakter både i Øst og i Vest og deltok gjerne på delegasjonsreiser dit. Nytt håp ble tent med forbundskansler Willy Brandts øst-politikk.

Geirmund reiste saken i Stortinget flere ganger og la press på regjeringen. Bl. gjennom spørsmål til sin gode venn og partifelle utenriksminister Andreas Cappelen i april 1972 og til Dagfinn Vårvik som ble utenriksminister da Bratteli gikk av etter EU-nederlaget høsten 1972.

I første omgang dreide det seg om å få til norsk anerkjennelse av DDR.

Fra norsk side ble det lagt stor vekt på å få til en felles nordisk opptreden i saken og dessuten ikke forstyrre prosessen som Willy Brandt hadde satt i gang. Den utenrikspolitiske kvernen maler ofte langsomt. Til slutt ble prosessen kronet med hell - Tyskland ble gjenforent, men da var både Willy Brandt og Geirmund Ihle ute av politikken.

Forfatteren og kunstelskeren

Jeg tror alle ble slått av Geirmund Ihles stringens. Han var glitrende på talerstolen og hadde en kvass penn. Han lignet i denne sammenheng på sin bror prosten Steinar Ihle, som for øvrig i motsetning til sin yngre bror nyttet nynorsk. Skrivegleden var stor. Det samme var lesegleden og nysgjerrigheten.

Allerede i 1961 fikk han 3. pris i Norges Rederforbunds litterære prisoppgave og 1. pris tre år senere.

De litterære ferdighetene kommer godt fram i de to bøkene han skrev om kunstnerne Fredrik Kolstø og Ole Frøvig.

I en kommentar til maleriet «Knute på Tråden», et stemningsfullt bilde av to unge mennesker, skriver Geirmund i boken om Kolstø: «Vi mer enn aner, den tause, såre stemningen mellom det unge paret…kvinnens halvt bortvendte ansikt og den mannlige modellens tause blikk… Vi aner et ønske om forsoning,… kanskje tilgivelse, som om han i nesteøyeblikk vil legge hånden på hennes skulder».

Geirmunds søster Karen trakk fram dette fra boken i sine vakre minneord i brorens begravelse i Skåre kirke 10. juni 2016.

Hun sa videre: «Jeg er imponert og overveldet over mangfoldigheten hans. For han som kunne snakke med myndigheten om strategiske forsvarsmetoder fra Stortingets talerstol, han kunne også formidle slike sarte, små enkle menneskelige situasjoner som går rett til hjertet».

Haugesunds-patriot med sans for hele riket-
Tegning: Roar Hagen

Enkelte oppfattet Geirmund som konservativ i enkelte sammenhenger. Hans søster var også inne på det: «Hele denne mangfoldigheten hans har jo også hatt i seg tydelige kontraster, noe bunn konservativt på enkelte områder, ….i musikk f. eks. var Brahms den absolutte ener, en han nynnet på og lyttet til. Og aller nederst på musikkstigen fantes det noe som heter låter, et ord som han ikke hadde plass til i sitt vokabular.»

Her er det satt ord på noe som er gjenkjennelig blant oss som var hans nære venner.

Den store opplagssuksessen fikk Geirmund med boken «Hverdagsliv i krigsårene» som kom i 2001. Det var ikke uten stolthet han ved en anledning kviskret til meg at hans bok solgte bedre i Haugesund enn Gros memoarbok som kom samme høst og som var en kjempesuksess. Vi var begge enige om ikke å fortelle henne at hun ble nummer to i Haugesund.

Om det er mulig å ha et kjærlighetsforhold til sin hjemby, så hadde Geirmund det. Det kom til uttrykk i store og små forhold. Uten å være spesielt interessert i fotball, frydet han seg da et av byens lag nådde cupfinalen på Ullevål. Spesielt var det stor stas da Haugar møtte Viking i finalen i 1979. Det var selvsagt dypt urettferdig at hans gutter tapte.

Enda høyere rager det nok da Haugesunds-laget med Leif Bendix Jørgensen og Ivar Folgerø på laget briljerte i TV-serien «Kontrapunkt», det klassiske musikkprogrammet som ble ledet av den svenske legenden Sten Broman. Bedre reklame kunne ikke byen få.

Geirmund var trass i sin til tider noe aristokratiske form en likende person. Han hadde venner i alle partier og sosiale lag. Ukjente kunne oppfatte ham som tilknappet og formell. Men det fortok seg raskt ved nærmere bekjentskap. I virkeligheten var Geirmund Ihle et varmt og inkluderende menneske. Når noen med aner fra Haugesund gjorde seg fordelaktig bemerket, var han flink til å trekke dem frem, raus som han var.